

Distansutbildningspodden: Att utveckla distansutbildning vid ett lärosäte

Mats Brenner: Det blir ett analysunderlag, och det blir att man tar fram vad är det egentligen för pedagogiska problem som vi ska lösa. Hur ska vi organisera kring det? Har vi någon ekonomi? Är det resurser kring det som behövs? Och den här teknikdelen.

Mikael Andersson: Att arbeta på flera fronter samtidigt, det är en nyckel till framgång för ett lärosäte som ska utveckla sin distansutbildning. Välkommen till det första avsnittet av Distansutbildningspodden från Universitets- och högskolerådet (UHR). Idag ska vi träffa Mats Brenner som är IKT-pedagogisk konsult och med egen erfarenhet av att hjälpa ett lärosäte med sin utveckling av distansutbildning.

Musikvinjett: Musik spelas.

Mikael Andersson: Jag som är programledare för Distansutbildningspodden heter Mikael Andersson och innan jag släpper in Mats Brenner i samtalet så tänkte jag presentera mig och berätta lite om mina erfarenheter av det här området. Jag tänkte att ett bra ställe att börja är 1996, Sverige är mitt inne i IT-bubblan och jag arbetar som sakkunnig i regeringens distansutbildningskommitté. Vi skulle dela ut 130 miljoner till olika projekt för att kicka igång distansutbildning runt om i landet. Tilliten till den tekniska utvecklingen var enorm och många trodde ju att om vi bara fick till rätt tekniska lösningar och lägga ovanpå den erfarenhet som Sverige redan hade av distansutbildning så skulle resten sköta sig själv. Nu gjorde det inte det. Många av de här tidiga projekten körde i diket. Men längs vägen så fick jag möjligheten att vara med och starta och arbeta på två myndigheter, Distansutbildningsmyndigheten och Nationellt centrum för flexibelt lärande, där insikten om att det krävs ett helhetsgrepp växte fram. Ett helhetsgrepp för att en organisation ska kunna utveckla sin förmåga att erbjuda bra distansutbildning.

Mikael Andersson: Vi brukade prata om det här, att arbeta på ett poetiskt sätt, att ett lärosäte eller en organisation måste klara av att samtidigt arbeta med pedagogik, organisation, ekonomi och teknik. Men om vi tar ett hopp framåt nu så är året 2021. Intresset för utveckling av distansutbildning har ökat igen efter en drygt tioårig dalgång. Vi är till och med inne i en helt annan situation nu än bara för två år sedan. Under pandemin så tvingades de flesta pedagogerna i landet att helt plötsligt lägga om till distansundervisning. Akuta problem uppstod och löstes och det här lade en grund och det är bra. Men nu är det dags att höja ribban och prata om hur vi kan skapa distansutbildning, inte bara distansundervisning, med högsta möjliga kvalitet och det är det som är syftet med den här podden och det projektet som UHR driver, projektet som heter Kvalitet i distansutbildning. I det här första programmet så ska vi fokusera just på vad det är för grundläggande förutsättningar som ett lärosäte behöver skaffa sig för att kunna utveckla och utföra bra distansutbildning och jag är väldigt glad att ha IKT-pedagogen Mats Brenner med här i vårt första program. Välkommen till programmet Mats!

Mats Brenner: Tack!

Mikael Andersson: För ett tag sen så hjälpte du Ersta Sköndal Bräcke högskola att utveckla sina distansutbildningar. Hur kom det sig? Vad var bakgrunden till det?

Mats Brenner: Jag blev anställd som IKT-pedagog på lärosätet men eftersom covid-situationen kom in ganska fort under hösten funderade vi ganska snabbt på hur man måste göra om både organisation och arbetssätt. Det här var ett lärosäte som enkom hade campusundervisning. Det interna arbetet det är en organisationsfråga i den här POET-modellen. Man måste bygga en organisation på något vis och här satt vi samman en IKT-stödgrupp, kan man säga, med olika intressenter och aktörer som var inblandade. Och jag tror att det var en av lösningarna för att snabbt ta fram vad det är vi måste jobba mer strukturerat med.

Mikael Andersson: Du beskriver ju i praktiken här att ni verkar ha arbetat med det här POET-området. Kände du till det här begreppet innan då, eller kom du in på det här mer spontant?

Mats Brenner: Ja, faktiskt så kände jag till det innan och jag vet inte om det kom från dig eller från något annat håll. Men när jag gjorde sådana här POET-analyser, ett par sidor kring alla de här områdena, så fick vi ett underlag för vad vi skulle jobba med. Det blir ett analysunderlag och det blir att man tar fram vad det egentligen är för pedagogiska problem som vi ska lösa. Hur ska vi organisera kring det? Har vi någon ekonomi? Är det resurser kring det som behövs? Och den här teknikdelen.

Mikael Andersson: Är det viktigt för ett lärosäte att förankra ett sådant här utvecklingsarbete i alla led i organisationen?

Mats Brenner: Ja, det tror jag. Jag tror alla delar och chefer på olika nivåer faktiskt var med i det här arbetet, och då blev det ändå en slags samsyn. Man hade inte på det här lärosätet, som underlag, ens tagit fram en e-lärandestrategi från början. Det är ju en del lärosäten som ändå hade gjort det, men jag tror att man blir tagen på sängen av det här ändå. Man prövade organisationen lite akut på det viset, hur hållbar är den organisation som vi har och vad är det vi behöver ändra i den organisationen.

Mikael Andersson: Hur gjorde du, och ni, får jag säga då, för att just få den här förankringen och få med alla led i organisationen?

Mats Brenner: Jag satt också i ett akademiskt råd som hade hand om undervisning och utbildning. Det var en fördel, att man har representanter i de här olika traditionella, vanligtvis starka beslutsaktörerna, som får en budget. Har man med representanter på de olika ställena så kan man få input. Och det är väldigt bra och viktigt att fundera på att vi har bra och goda representanter från olika håll, att man är öppen för det.

Mikael Andersson: Det var också en observation som jag tycker vi gjorde under den här, ja förr i tiden om jag säger så, det här att det är så otroligt viktigt att det finns ett signalvärde i just det här att ledningen står bakom och visar att det här är viktigt. Är det någonting som du upplevde då när du jobbade med det här också?

Mats Brenner: Ja, man kan säga att det är väldigt bra om man har några stora projekt som pågår, det kan vara kring digital examination, det kan vara kring att utveckla lärmiljöerna för mer hybridundervisning som kanske kommer, och så vidare. Då skapar man lite förberedelse också för att kunna ta hand om och exploatera dem lite mer, öka takten i dem eller sätta in mer resurser. Har man inga ongoing-projekt då kan det vara svårt att koppla på alla motorena samtidigt.

Mikael Andersson: De här stora pågående projekten är de också ett sätt att visa att nu pågår någonting, att det händer saker?

Mats Brenner: Ja, det tror jag. Man är van att decimnera och presentera forskning, och forskning i samverkan med andra aktörer. Man är inte lika duktig att visa upp vad är det som vi har gjort som varit bra och framgångsrikt, kvalitetsmässigt och annat, kring undervisning internt. Det där kan vara en problematik, det är ett kommunikationsvärde som man inte har sett. Jag tror det är jätteviktigt nu att man visar - vad gick bra? Vad kan förbättras? Om man pratar i enkla utvärderingstermer kring det här området då som har skett.

Mikael Andersson: I det här projektet vid UHR så kommer vi att arbeta med olika utvecklingsområden där just POET, fast kanske inte riktigt med de orden, kommer att finnas. Men ett område som vi har lagt till, som vi också tycker man måste jobba med är just det där som du är inne på nu, med kultur. Det kan finnas olika kulturer kring distansutbildning och vilken roll den spelar. Är det någonting du känner igen dig i från jobbet som var på Ersta Sköndal? Framför allt där det inte fanns någon distansutbildning tidigare?

Mats Brenner: Ja, man hade ju en ganska motig inställning faktiskt från många håll till distansutbildning, att det var liksom i andra hand eller någonting som gav lägre kvalitet både för lärosätet och för studenterna. Jag tror det emanerar i att det är väldigt många lärare som faktiskt inte har jobbat med distansutbildning, man inte satt sig i segelbåten, man har kört motorbåt, och det är ju lite mer finlir kring distansutbildning. Man kommer närmare tekniken och man måste ha en känsla, ett handhavande, man måste kunna veta när man ska sitta och stå i båten, så att säga.

Mikael Andersson: Du har erfarenheter från ett bredare spektrum än kanske bara ett lärosäte, så att vi inte bara pekar ut Ersta Sköndal här. Men just det här att det finns kulturmotsättningar mellan distansutbildning och campusutbildning, är det någonting som du tycker man kan se mer generellt?

Mats Brenner: Ja, det tycker jag. Man har ju haft en akademisk frihet och undervisa lite som man vill i en lektionssal och man har inte haft den här peer review modellen som man har inom forskningen i undervisningen. Man har inte undersökt sitt eget arbetsområde på samma sätt som man gör när man jobbar inom forskningen.

Mikael Andersson: Hur jobbade ni just på Ersta med att förändra de här kulturerna? Eller utveckla kanske man ska säga, förlåt.

Mats Brenner: Jag jobbade en ganska kort period där, jag tror att den diskussionen hade lärare emellan sig som man brukar. Där hann vi nog inte rigga något forum direkt för det, det kan jag ju säga. Men jag tror ändå att det fanns bra forum där, det fanns pedagogiska forum och där jobbade man väldigt mycket. Man hade kanske en fördel att man hade en väldigt mejslad modell kring PBL till exempel på det här lärosätet.

Mikael Andersson: PBL som betyder?

Mats Brenner: Problembaserat lärande, och där jobbar man då med studenter i grupper på ett systematiskt sätt. Där hade man väl en fördel med att man kanske har mejslat ut några pedagogiska modeller som man jobbar med. Det är ju en stor fördel om man kan komma fram till det, till den samsynen på ett utbildningsprogram till exempel. Jag kan ta ett exempel, det kanske finns ett tjugotal examinationsmetoder som lärosäten använder och i ett program då kanske man åtminstone behöver ha 10-15 av dem för att ha en variation, att man har ett tänk i sånt här, och att de då också ska funka på distans. Men har man inte det och inte ens vet vilka examinationsformer man har på ett program, då kan man halka iväg också blir det bara summativa examinationsformer som man då ska hantera på distans, det kan vara jättesvårt.

Mikael Andersson: Man bedömer inte processerna längs väg.

Mats Brenner: Nej man har kanske inte inlämningsuppgifter och formativ examination utan man har bara sluttentor och det är jättesvårt att hantera på distans.

Mikael Andersson: Du kommer hela tiden in på väldigt intressanta kopplingar till just hur vi resonerar i det här projektet vid UHR och en sådan sak det är utgångspunkten att en organisation måste själv ha nått någon form av mogenhetsgrad i tänket kring distansutbildning. För att man ska kunna ta det här stora steget framåt så måste man ha gjort ett litet hemarbete först, man kliver liksom inte rakt in och bara sätter igång utan det måste ha mognat lite och att det finns vissa saker som har börjat. Är det den bilden du har också?

Mats Brenner: Ja, jag tror det är så att mycket av den distansutbildning som har blivit väldigt bra, där har man verkligen identifierat att nu ska vi jobba med distansutbildningen, enkom den som vi verkligen har och utveckla den. För det är faktiskt en särart mot en utbildning som bara sker på campus, vi träffas bara där.

Mikael Andersson: Det stämmer som du säger att det krävs en plan och man måste få alla bitarna att passa ihop, och det är väl i det här sammanhanget som det är så viktigt att klara av att arbeta med alla de här områdena samtidigt. Utvecklar man teknikanvändningen så kopplar det till pedagogiken, och man måste organisera på ett ordentligt sätt och ekonomin måste tillåta att man arbetar som lärare på ett speciellt sätt. Kan du beskriva lite hur du resonerar kring hur man får ihop alla de här bitarna?

Mats Brenner: Man kan ju tänka sig att det finns två scenarios, ett är när man ska skapa ett helt nytt utbildningsprogram på distans eller en kurs som är helt ny. Då är det ju bra att man samlar all de här aktörerna, allt från bibliotekarie till folk som kanske ska sköta inspelningen i en sal där man ska föreläsa. Administratörerna om inte annat, som ska administrera mycket och ha studentkontakter. Kan de lösa de här pedagogiska problemen på ett kreativt tryggt bra sätt? Om man har ett program som är ongoing, som är på gång hela tiden, det har körts i flera år. Där tror jag det är jätteviktigt att man gör någon slags aktuell nulägesanalys och dokumenterar hur det går till. Vad är själva tänket? Vad är den röda tråden i det här programmet? Där behöver man kanske göra en nulägesanalys och sen dra ihop folk. I den här nulägesanalysen vad ser ni att man kan göra för lösningar för oss. Man matchar de resurser man har med de problem man har. Det finns väldigt många aktörer som är med.

Mikael Andersson: Du sa att du jobbade med POET-begreppet som en analysmodell när du gjorde de här arbetena på Ersta. Hur togs det här emot när du sa att nu måste vi jobba med alla de här frågorna på en gång?

Mats Brenner: Jag tror att den modellen är nog ganska avancerad för många, man känner att en del tycker att det här är inte mitt område; ekonomi eller det här med organisation, jag kanske bara är fokuserad på det här med tekniken. Jag tror det är bra om man har en sådan här modell faktiskt, och samsas kring den. Det är som en projektmodell eller andra modeller, den måste också fastna i organisationen så att man har en samsyn. Nu gör vi nulägesanalyser och vi beskriver i den vad vi har för organisation. Har vi samsyns hur den ser ut när vi beskriver den? Ekonomi, vad är det för resurser vi har? Är det timmar som finns hos folk eller ska vi behöva köpa in folk som ska göra saker, inspelningar eller vad som helst, proffsigt. På tekniksidan vad är det för bra teknik vi har, och vad är det för teknik som faktiskt inte fungerar så väl, där det krävs mycket support. Jag tror att det är bra att inte ha allt för krångliga projekt- eller managementmodeller utan jag tycker det här är en ganska enkel modell. Och man ska inte behöva beskriva det här på mer än en A4-sida, så att man tar fram kärnan av vad det är som man ska jobba med tillsammans.

Mikael Andersson: En sista fråga. Vi pratade om det, det här med att det kan vara nödvändigt för ett lärosäte att ha nått en viss mogenhetsgrad för att kunna ta ett större utvecklingskliv. Om du kort bara skulle kunna beskriva vilka steg bör man ha tagit för att ha en bra grogrund för att ta det stora klivet sen.

Mats Brenner: Chefer, ledare och ansvariga för utbildningen måste vara med på tåget, det är ju ändå dom som tillsammans med rektorer och andra tar fram resurserna om det behövs resurser. Oavsett om det är timmar i anställda eller om det är pengar på något vis som måste lösa saker. Och sen måste man också vara lite ödmjuk att sånt här kan ta tid så det är bättre att sätta igång så fort som möjligt än och vänta och dra på det. Jag tror det jättebra att man har sina e-lärandestrategier, men det kan också vara en viss fara att man känner att nu har vi gjort jobbet, men jobbet kommer efter strategierna så att man sätter in aktiviteter och samlar folk. Hur ska vi förbättra distansutbildningen? Vad är den pedagogiska problematiken om vi borrar lite? Det är bra tror jag att sätta samman alla de som är ansvariga, självklart, men också få till en gemensam arbetsgrupp och inte dela upp det allt för mycket i olika arbetsgrupper, utan att de sitter tillsammans.

Mikael Andersson: I och med det börjar det bli dags att avsluta det här samtalet. Jag får tacka så mycket för att du ville vara med här i Distansutbildningspodden, Mats.

Mats Brenner: Tack!

Mikael Andersson: Och till alla er som lyssnar kan jag säga att lyssna gärna vidare på nästa avsnitt av Distansutbildningspodden då det ska handla om hur vi bättre ska kunna förstå studenternas upplevelser av distansutbildning och den situation som de är i. Jag heter Mikael Andersson och det här är en podd ifrån Universitets- och högskolerådet.

Musikvinjett: Musik spelas.